

32ste zondag door het jaar

Mc. 12: 38-42

Hoe komt het toch, broeders en zusters in Christus, dat wij niet in staat zijn om het armoedeprobleem in de wereld op te lossen? Deskundigen schatten in dat de aarde in staat is om voor 15 miljard mensen voedsel te produceren, en we zijn maar met 8 miljard. We slagen er maar niet in om de goederen op aarde eerlijker te verdelen. De rijken worden rijker en de armen armer. En door de verrechtsing in veel westerse landen wordt dat alleen maar erger!

En hoe komt het toch dat sommige armen het weinige dat ze bezitten vaak makkelijker kunnen delen dan vele rijken, de goeden niet te na gesproken? Ik moet hierbij vaak denken aan een verhaal over een Indiaas meisje dat straatarm was. Op een gegeven moment had ze een koekje weten te bemachtigen, het enige dat ze die dag te eten had, maar toen ze een straathond tegenkwam, deelde ze dat koekje met die hond. Daartegenover zijn er in India veel mensen schatrijk, maar de meesten van hen steken geen hand uit om de armen iets te geven, laat staan om structureel iets aan de armoede te doen.

Je kunt misschien de rijke landen de schuld geven van de armoede in de Derde Wereld, maar dat is hooguit voor een deel waar. Veel arme landen zitten opgescheept met schurkenregimes, waarvan de leden schatrijk zijn en zichzelf voortdurend verder verrijken, terwijl de rest van de bevolking straatarm blijft of nog armer wordt.

Wat zit er toch in de mens dat dit schreeuwende onrecht almaar in stand gehouden wordt? De grote meerderheid van de mensen bestaat toch niet uit hebzuchtige graaiers; de meesten zijn best bereid om minstens af en toe iets van zichzelf weg te geven ten bate van anderen. Maar toch: wat de meeste mensen ook hebben is een verlangen naar zekerheid, en als ze die zekerheid eenmaal hebben, vooral financieel, laten ze die niet zo gauw meer los.

Ik vermoed dat een begin van een oplossing van armoede en onrecht wel eens gelegen zou kunnen zijn in de bereidheid van mensen om zekerheden los te laten. En daarover kunnen de twee weduwen uit de lezingen ons misschien iets leren.

De weduwe van Sarepta of Sarefat is zo arm dat er voor haar en voor haar kind geen enkel uitzicht meer is op leven. De enige zekerheid die ze nog had, was dat beetje meel en olie voor een paar broodjes. En haar enige redding is: ook die laatste zekerheid opgeven. Ze maakt eerst iets klaar voor Elia. En dat beetje, dat met liefde bereid is, gaat niet meer op. Het doet een beetje denken aan de broodvermenigvuldiging van Jezus.

Het is haar liefde die er voor zorgt dat ze nu onbeperkte voorraad heeft, dat haar uitzicht op leven geheel en al heeft hersteld. Dit verhaal staat niet voor niets in de verhalencyclus over Elia, want deze wordt in de joodse traditie beschouwd als degene die de Messias, de messiaanse tijd, de redding van de mensheid aankondigt. Om die reden houden Joden ook nu nog altijd bij een feestmaaltijd een stoel vrij voor Elia, want stel dat hij komt.

De liefde van de vrouw die alles weggeeft, alles overgeeft aan iemand van wie ze niet zeker weet of ze er wel iets voor terugkrijgt, is een voorafbeelding van die messiaanse tijd.

De weduwe in het evangelie doet iets soortgelijks. Ze doet twee cent in de offerkist, ofwel de collecteschaal, maar dat is wel alles wat ze heeft. Ook zij is bereid om al haar zekerheden los te laten en te vertrouwen op God. Let wel: al die anderen die een deel van hun overvloed in de kist doen, worden door Jezus niet veroordeeld (u hoeft zich straks dus niet schuldig te voelen wanneer u niet een heel maandsalaris in de schaal doet). Ook hun gaven zullen oprecht geweest zijn. Maar Jezus stelt ons de weduwe tot voorbeeld, omdat zij bereid is alles, dat wil zeggen: zichzelf weg te schenken. Daarmee is zij tot een beeld geworden van Jezus zelf, die zichzelf immers ook weggegeven heeft, en dus een beeld van de messiaanse tijd.

Terug naar ons. Wat kunnen wij doen om de armoede en het onrecht in de wereld terug te dringen? Wij kunnen hier de ingewikkelde politieke en economische problemen die daaraan ten grondslag liggen, niet even oplossen. Wat kunnen we dan wel, behalve af en toe wat geven voor mensen in nood? Misschien dit: onszelf een grondhouding aankweken waarin we niet vastgebakken zitten aan de financiële, maar ook niet-materiële zekerheden die we hebben. We kunnen niet alles weggeven, want we moeten onszelf en eventueel onze gezinnen toch onderhouden, we moeten huur en vaste lasten betalen enzovoort. Laten we dus reëel blijven. Maar we kunnen onszelf wel het besef bijbrengen, dat alles wat we hebben, we in feite gekregen hebben. Ontvangen hebben. Eens zullen we het allemaal, inclusief het leven zelf, weer moeten teruggeven. Dit besef relativiseert alle bezit en maakt het ons mogelijk om met open handen en een open hart in het leven te staan. Het ware te wensen dat ook regeringen en ondernemingen tot dit besef zouden komen. Amen.

Jan van de Laar, pastor